

In Memoriam

Bülent DAVER
(1928-2014)

Bülent Daver ile Söyleşi¹

Kübra Ceviz, Ankara Ü. SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
2008 Mezunu, e-posta: kübraceviz@gmail.com.

Kübra Ceviz: Hocam, bugün sizinle eski Mülkiye'yi ve Bülent Daver Hoca'yı konuşmak istiyoruz. Mülkiye'nin kuruluşundan başlayalım isterseniz, nasıl kuruldu, tarihi? Bu konuda çeşitli görüşler var.

Bülent Daver: Mülkiye Mektebi ilk önce Tanzimat döneminde, Abdülmecit döneminde kuruldu. Yılı 1859. Fakat okul kurulduğu zaman bir yüksek fakülte, okul filan değildi. Orta eğitim veren, yani orta kademedeki memurları yetiştiren bir mektepti. Esas yüksek okul haline gelmesi, padişah Abdülhamit zamanında oldu, 1878'de. O zaman Mekteb-i Mülkiyeyi Şahane yahut "*Ecole Imperial*". *Ecole Imperial*, bildiğiniz gibi şahane demek, yani imparatorluk. Üç sınıflı yüksek okul olarak, Fransa'daki *Ecole des Sciences Politiques*'den esinlenerek programlanmış ve düzenlenmiştir. O zamana göre kıymetli hocalar bulundu ve ilk mezunlarından biri de rahmetli Zeki Mesut Alsan'dır. Zeki Mesut Alsan 1908, yani Abdülhamit'in tahttan indirilmesinden bir yıl önce mektepten mezun oldu.

K. C.: Enderun'a kadar götürüldüğü söyleniyor Mülkiye'nin?

B. D.: Bu bir yakıştırma. Mesela deniyor ki, İstanbul Üniversitesi'nin kuruluşu Fatih'e, Fatih Medresesi'ne dayanır. Yani 500 senelik. Bu, onun gibi. Yahut Türk ordusunun temeli Hunlara, milattan önce 500. yıla dayandırılır. Ama bu mektebin hususiyeti Enderun mektebinden farklı, Enderun ayrı bir şeydi. Orada daha ziyade kabiliyetli gençler, devlet adamlarına özel öğretmenler ve dini bilgiler kuvvetli olmak üzere yetiştirilirdi.

K. C.: Mülkiye'de bildiğim kadarıyla o müfredattan farklı olarak ekonomi-politik okutulmaya başlıyor. Farkı o diyebilir miyiz?

B. D.: Evet, ekonomi ve ekonomi politik. Ondan sonra maliye, istatistik filan. Enderun'a benzer. Fakat başka bir zihniyetle, başka bir programla diyebiliriz.

K. C.: Müfredat hep aynı mı devam etti hocam?

B. D.: Ufak tefek değişikliklerle evet. Yani siyasi tarih olsun, devletler hukuku olsun. Maliye, ilmi servet denir, maliye denmezdi. Yani servet ilmi. Yabancı diller. Onun dışında ihsaiyat, yani istatistik. İşte bu gibi dersler. Sonra buna devletler hususi hukuku da eklendi.

K. C.: Bazı dönemlerde mektep açılıp kapanıyor. Özellikle 1. Dünya Savaşı'nda. Savaş dönemleri müfredatı nasıl etkiliyor ya da etkiliyor mu?

B. D.: Savaş dönemi, hemen hemen hiçbir müfredat değişikliği olmadı. Benim bildiğim 1916'da kapandı, yazın. Ve 1917'de de bir yıl sonra açıldı.

K. C.: Bu dönemde öğrenciler askerlikten muaf. Başka hikâyeler de var anlatılan. Mülkiye Marşı bu dönemde yazılıyor değil mi?

B. D.: Cemal Yeşil 1920'de değil, 1919'da yazdı bu şiiri. Daha sonra son sınıfta talebeydi. Mütarekenin karanlık günlerinde "Ey vatan, gözyaşların dinsin" diye başlayan şeyi yazdı. Kendisi daha sonra Kabil Büyükelçiliği'ne kadar yükseldi ve oradan emekli oldu. Son sınıfta talebeydi o zamanlar.

K. C.: Mülkiye Marşı olarak geçiyor, aslında Vatan Marşı?

B. D.: Aslında vatan. Çünkü içinde tek kalan şey, hep vatan ...

K. C.: Yani Mülkiye için özellikle yazılmadı demek ki, öyle mi? Sonradan biz onu marş olarak benimsedik o zaman?

B. D.: Benim kanaatim Mülkiye için özellikle yazılmadı, Mülkiyeli bir şair yazdı. Sonradan biz onu marş olarak benimsedik. Çünkü vatan kavramı Namık Kemal'den başlayarak. Vatan Yahut Silistre örneğin, oluşmaya başladı. O zamana kadar Türklerde vatan diye bir kavram yok, göçebe bir kavim olduğu için Türklerde vatan değil yurt vardı. Yurt da çadır demektir. Acemcesi de "haime"dir. Batı dillerinde haim olarak Almanca'ya geçmiştir. Heim, hayme, yurt... Haymatlos da çadırsız, yuvasız. Yani yurtsuz. Ne kadar ince işler. Yani netice itibarıyla yurt kavramı vardı göçebe Türklerde fakat vatan diye bir kavram yoktu. Tabii vatan Arapça bir kelime. İslamiyeti kabul edince ondan sonra vatan kelimesi tutuldu. Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre'si ile vatan kavramı bütün aydınların gönlüne, Atatürk dâhil yerleşti.

K. C.: Peki bunu sahiplenmelerinde Kurtuluş Savaşı'nın etkisi oldu mu? Mülkiye öğrencilerinin Mustafa Kemal'e verdiği desteği biliyoruz.

B. D.: İşte dediğim gibi, 1932'de Ankara Palas'ta toplanan Mülkiyeliler toplantıya gelen İsmet İnönü'ye diyorlar ki; "Aziz Şef'imize bağlılığımızı lütfen iletir misiniz?" O da memnuniyetle diyor, telgraf başına gidiyor ve "Mülkiyeliler size bağlılıklarını bildiriyorlar Sayın Paşam diyor." O da teşekkür ederim diyor ve telgrafla şu cevabı veriyor: "Derhal bildim ki bana içten sevgilerini haykıranlar, yarım asırdan beri bu milletin her anlamıyla çağdaş olmasına çalışan yüksek ülkü

sahibi genç arkadaşlarımdır. Hepsini tebrik ederim” Gene İsmet Paşa bu telgrafı çocuklara okuyor. Bu Ankara’da gerçekleşiyor, halbuki Mülkiye İstanbul’da. Fakat toplantıyı yapan Ankara’daki hariciye memurları. Mülkiye memurları, maiyet memurları yani Mülkiyeliler. Ankara’da, Ankara Palas’ta toplanıyorlar ve İsmet Paşa’yı da davet ediyorlar. İsmet Paşa da memnuniyetle gidiyor ve dediğim olay cereyan ediyor.

K. C.: 1936’dan sonra Mülkiye’nin Ankara’ya gelişi var, o döneme geçelim isterseniz?

B. D.: Evet, Emin Erişir ile birlikte. Bu arada size bir de hikâye anlatayım. Mülkiye mektebi yapılıırken, tabii toz toprak içinde yollar, asfaltlar filan yok. Atatürk otomobiliyle geliyor. Ve Kurtuluş’ta iniyor. Kurtuluş’tan yürüyerek mektebin oradan geçiyor. Daha mektep yapılıyor, köşeye kadar, Dikimevi’ne kadar gidiyor. Fakat bir dilenci dikkatini çekiyor, köşede. Şimdiki askerlik şubesinin olduğu köşede. Bir dilenci oturmuş. Dönerken bakıyor Atatürk, tabii sağdan dönecektir araba. Sağa geçmiş. Niye böyle? Paşam demiş yani bu taraftan geçtiniz görmediniz belki bu taraftan geçerken 5-10 kuruş verirsiniz diyor. Atatürk de çıkarıp 5-10 kuruş atıyor. Bu aynı zamanda Atatürk’ün çok mütecessis olduğunu ve her şeyden şüphelendiğini gösteriyor çünkü suikastlar falan yapıldığı için acaba suikast için mi orda bekliyor diye evhamlanıyor.

K. C.: Hocam, size ve Mülkiye’deki yıllarınıza geçelim. Mektepte ilk isyanlar daha çok yemeklerle ilgili çıkıyormuş?

B. D.: Biri Ali Fuat Başgil’in zamanında müdürlüğüne mal oluyor. Alıyorlar görevden.

Öbürü Burhan Köni’nin zamanında. Müdürlüğüne mal oluyor. Alıyorlar görevden. Fakat hocalıklarına dokunmuyorlar. Zeki Mesut Alsan’ın görevden alınmasının sebebi ise siyasi. Tam Ruslarla Almanlar arasındaki çatışmalarda milliyetçi grup Almanları, sola yakın ve liberal görüşlüler de Rusları destekliyorlar. Mektepte talebe çatışması siyasi, ideolojik olarak çıkıyor. Zeki Mesut Alsan, hakim olamadı talebeye ve onu da görevden aldılar. Ama profesörlüğüne dokunmadılar.

K. C.: Ali Kemal olayı var?

B. D.: Ali Kemal olayı da önemlidir. Ali Kemal Mülkiye’de hoca idi. Daha sonra Mustafa Kemal ve milli mücadele aleyhine yazılar yazdığı için mimlendi. Ve savaş zaferle bitince Ali Kemal’i İstanbul’da Beyoğlu’nda berberde traş olurken MİT mensupları o zamanki adıyla MAH, Teşkilatı Mahsusa, bir arabaya koydular. Sahile indirip oradan motorla İzmit’e götürdüler. İzmit’te kumandan 1. Ordu

kumandanı Sakallı Nurettin Paşa, böyle heybetli bir sakalı vardı, bunu karşıladı. Dedi sen “Artın Kemal misin?”. “Hayır efendim, Ben Ali Kemal'im” deyince şiddetli bir tokatla yere yıktı. Bir de tekme vurdu. Askerlere alın götürün bunu dedi, gözüm görmesin bunu dedi. Askerler indirdiler. Bir rivayete göre halk parçalamış. Benim kanaatim halk parçalamaz. Orada askere sivil elbise giydirilmiş birtakım kişiler tarafından parçalandı. Yani yazık oldu. Ama onun oğlu Zeki Kunalalp hâriciyede müsteşarlığa kadar yükseldi. Onun oğulları da iki tane, birisi turizm şirketi işletiyor.

K. C.: Ali Kemal ile Hüseyin Cahit'i barıştırmak için sanırım öğrenci derneği araya giriyor?

B. D.: Evet, çünkü işte Ali Kemal milli mücadele ve Mustafa Kemal aleyhinde. Halbuki Hüseyin Cahit daha ziyade milli mücadeleye taraftar. Hüseyin Cahit de Mülkiyelidir. Hüseyin Cahit Yalçın. Ve önemli bir kişidir.

K. C.: Bana ilginç gelen şu oldu hocam. Mesela bu dönemde bunları barıştırmak için öğrenci derneği araya girip onları bir araya getiriyorlar, barıştırıyorlar. Derneğin tüzüğünde de şöyle bir şey var: Bu dernek siyasi işlerle uğraşmayan bir dernektir. Siyaseti karıştırmayan bir dernektir.

B. D.: Meşgul olmaz. Siyasetle meşgul olmaz diyorlar.

K. C.: Mülkiye'de öğrenci derneğinin tüzüğünde böyle bir madde olması nasıl oluyor?

B. D.: Doğrudur, bu şekilde yani talebeyi devlet memurluğuna yetiştirecek, yüksek mevkilere, elçilik, valilik vs. kaymakamlık yetiştirecek kimselerin örgütlere bulaşmamaları için böyle madde koymuş olabilirler. Kanaatimce bunu da yukarıdan telkin etmişlerdir. Çocukların kendilerine değil de yukarıdan siyasi telkin. Siyasete bulaşmayın, karışmayın...

K. C.: 1960'lardan sonra Mülkiye öğrencisi Türkiye'deki birçok siyasi olayı yönlendiren öğrenci hareketine katılmış. Siyasete karışmaması gerçekten ilginç olmuş.

B. D.: Evet, en hoşu şudur biliyor musun? Bir siyasi parti kuruldu 1950'den sonra, partinin tüzüğünde partimiz siyasetle uğraşmaz. Yahu mübarek parti, siyasi partiler siyasetle uğraşmak için kuruluyor. O kadar, bu komikliğe de işaret ediyor. Talebeninki doğru ama. İşte talebeye siyaset bulaşmasın diye...

K. C.: Peki, bu yemekle ilgili boykotlardan sonra ilk fikri boykotlar sizin döneminizde gerçekleşmiş?

B. D.: Benim zamanımda. Mümtaz Soysal zamanında oldu. Seçimler yaklaşıyordu. 1950 seçimleri. Tıpkı Amerika'da, Avrupa'da olduğu gibi adayların fakülteye gelip onlara bizim soru sormamızı önerdik. Müdür Fethi Çelikbaş kabul etmedi. Bize ceza da vermedi ama kulağımızı çekti sadece. Sonra kendisi de ayrıldı politikaya girdi. Yani ilk fikri mücadele bizim zamanımızda 1950 yılının Nisan-Mayıs aylarında oldu. 14 Mayıs'ta da seçim yapıldı. Fethi Bey de ayrıldı. Fethi Bey hala sağ, 91 yaşında...

K. C.: Hocam, ellilerden sonra fakültenin Ankara Üniversitesi'ne bağlanması söz konusu. Yine bu dönemde üniversiteye mi bağlansın yoksa bağımsız mı olmalı fikri tartışılıyor. Günümüzde de Ankara Üniversitesi pek zikredilmiyor. Mülkiyeliyiz, Siyasal Bilgiler Fakültesiyiz...

B. D.: 1960'dan sonra ortaya atılan fikirlerden biri Mülkiye'yi buradan kaldırıp Gölbaşı'nda geniş bir arazide bir Mülkiye Fakültesi değil, Mülkiye Üniversitesi diye bir proje... Fakat uygulanmadı.

K. C.: Hatta onun tam tersi durum diyebileceğimiz Konya'ya taşımak gibi durumlar da var?

B. D.: Bir Trabzon milletvekilinin fikriydi. Mülkiye'nin Hukuk'a bağlanması önerileri de var. Tarakçıoğlu diye bir zat. O da tutmadı tabii. "Mülkiye'yi kapatalım. Hukuka bağlayalım. Lüzumsuzdur" filan gibi.

K. C.: Bir de Turhan Feyzioğlu dönemi önemli Mülkiye'de?

B. D.: Fakülte açılınca Feyzioğlu, 1956 senesinde dekandı. Ve bir konuşma yaptı. Konuşmada öğrencilere "nabza göre şerbet vermeyin" dedi. Yani iktidarların emirlerine, buyruklarına göre "evet efendim, sepet efendim" demeyin dedi. Ve iktidarı tenkit etti. Buna kızan iktidar da hocayı vekâlet emrine aldı. Vekâlet emrine alınca o da ayrıldı ve siyasete girdi. Turhan Feyzioğlu olayı da bu.

K. C.: Mülkiye için önemli bir dönemdi galiba. Bir de darbeler dönemi? Özellikle kadrolar açısından?

B. D.: Evet, işte 1960'da ateş açıldı. 28 Nisan olayları. Ondan sonra 555K, Kızılay olayları var. Harbiye talebesinin yürümesi, 27 Mayıs'ta da iktidarın devrilmesi ve Yassıada'ya götürülmesi olayı var. Mülkiye'ye ateş açılmıştı. Namık Argüç komutasındaki askerler korkutmak için camların olduğu yere doğru duvarlara ateş açtılar. Yani öldürmek kastı yoktu, daha ziyade korkutmak. Ölen filan da olmadı. 12 Mart'ta da, 1960'da da birtakım profesörler Mülkiye'den atıldı. Ondan sonra bunlar arasında gerçekten kıymetli, Yavuz Abadan, Fadıl Hakkı Sur,

Aziz Köklü gibi şimdi salonu var, hocalar vardı. Bunları attılar. Bir kısmı sonradan kanunla geri döndü. Fakat bir kısmı dönmedi. 12 Mart'ta da aynı şekilde bu sefer daha yoğun olmak üzere 10-15 hoca atıldı. Alpaslan Işıklı, Mete Tunçay gibi. Ondan sonra bir sürü hoca, örneğin Mümtaz Soysal görevlerinden atıldı.

K. C.: Peki, hocaların bu tasfiye süreçlerinde Mülkiye'de eğitim nasıl etkilendi?

B. D.: Valla genç arkadaşlar görevleri yüklendiler. Bizler de geri kalan da yani Mülkiye ödevini daima yapmıştır. Genç arkadaşlarımızla ben; İsmail Türk, Mümtaz yoktu. Çünkü hapisteydi. Mehmet Gönlübol, devletler hukukçusu. Seha Meray, Feyyaz Gölcüklü. Gençleri topladık yeniden düzenledik ve dersler aksamadı. Mülkiye'nin en parlak dönemi de evvelce söylediğim gibi 1965-1975. Çok yayın yapıldı. Avrupa'ya gidildi. Avrupa'dan hocalar getirildi.

K. C.: Peki, bu dönemin etkisi nasıl oldu?

B. D.: Etkisi, hariciye imtihanlarında silme bizimkiler kazanıyordu. Şimdi yirmide bir maalesef. Çünkü lisanı doğru dürüst bilmiyorlar. Başka okullar, ODTÜ çıktı, Boğaziçi çıktı, Avrupa'dan Amerika'dan tahsil yapıp gelenler. "Yeni Mülkiyeliler", yeni iktisadi idari ilimler fakülteleri kuruldu. Yani biz yetişemedik. Ondan sonra Mülkiye yavaş yavaş aşağı doğru inmeye başladı. Gene de fena değil ama eski parlaklığı yok.

K. C.: Dil konusundaki eksikliğimiz diyorsunuz yani. Önceden ilk dönemlerinde Mülkiye'ye giren öğrencilerin Fransızca bilmeleri koşulu oluyormuş. Tarihten bugüne hep iyi dil bilen Mülkiye öğrencileri...

B. D.: Pek doğru değil o. Şöyle: Mülkiye ilk dönemlerde, yani 1936'da buraya geldikten sonra iki kanaldan, bilhassa hariciye şubesine iki kanaldan talebeler gelmeye başladı. Bunlar Galatasaraylılardı büyük ölçüde. Ve St. Joseph'liler. Robert College filan pek itibar etmiyordu. Onlar ticaret, tüccar, bankalara filan yani serbest meslek sahibi. O zaman hâkim dil Fransızca idi. 1936-50'li yıllarda. Galatasaray, St. Joseph'den çok talebe geldi. Bir de Hatay'dan. Sebebine gelince Hatay Fransız işgali altındaydı. Fransız mandası altındaydı. Mesela Vahit Halefoğlu, hala sağ. Büyükelçi. Hataylı. Orda öğrenmiş; rahatlıkla Mülkiye'ye girdi ve elçiliğe kadar yükseldi. Ama işte o devre mahsus bir olaydı. Artık Hataylılardan pek yok.

K. C.: En parlak dönem 1960'lı yıllar diyorsunuz. Bunun tersi, 1980 dönemi var aslında. En büyük dönüşümün yaşandığı?

B. D.: Bir de 12 Eylül... Evet, 12 Eylül'de daha çok sayıda hocanın görevine son verildi. En azından yani 10-15 kişi fakülteden atıldı ve 12 Mart 1971'den daha

etkili oldu. Yani sözün özü giderek Mülkiye'ye daha büyük ve sert... Benim şahsi kanaatim bunun arkasında Mülkiye'den korkan, "Mülkiye devlet için çalışır, halk için çalışır" şeklinde sloganlardan hoşlanmayan ticari çevreler filan olabilir. Onların asker üzerinde etkisi olabilir.

K. C.: Daha çok tarihle ilgili sorular sorduk, konuştuk. Biraz bilinmeyen, daha az bilinen isimlerden yahut ayrıntılardan bahseder misiniz hocam?

B. D.: Evet. Mülkiye'de yetişen ünlü hocaların arasında ünlü müzisyen Rahmi Bey var. Hüseyin Rahmi Gürpınar, Heybeliada'da otururdu. Rahmi Bey'in de şarkıları hala televizyonlarda ve genel olarak halkın katıldığı konserlerde programlarda okunur. Bir de şairler var. İyi söyledin... Bir de avukat Şinasi Özdenoğlu var. 85 yaşındadır, şair ve avukattır. Mülkiyeli. Antalya Valiliği yapmış olan Nusret Bey var. Birde Şükrü Esirci olayı vardı. Bu genç, yakışıklı, girgin, girişken bir arkadaştı. Mezun olduktan sonra bazı uygunsuz olaylara ve işlere bulaştığı iddia edildi. Sene 1960. Bu birçok işlere girip çıkmış, mahkemelere verilmiş. Ne oldu yani Şükrü Esirci olayı. Bir de buranın folkloru şu kapıda eskici Dilaver diye birisi vardı. İri yarı, daima şarap içen, çimenlerin üzerinde yatan biriydi. Arka kapı kapalı, bu kapının önünde durur. Böyle talebelerin paltolarını, mantolarını falan alır satar, çocuklara para verirdi. Mesela Kütüphaneci Hüseyin efendi. 10.000 kitabı tek tek bilir, yerlerini. Okumuş bir adanı değildi pek. Fakat hafızası son derece kuvvetli, nereye koyduğunu ne yaptığını, arar getirir. Bu adamı unutmamak lazım...

K. C.: Hocam peki neden Mülkiye üniversite olmadı oraya dönelim. Ve Gölbaşı projesi?

B. D.: Benim tahminim şu. Bu gidişlerde bazı hocalar benim tahminim özellikle yaşlı hocalar evleri buralarda olduğu için üşendiler. Halbuki pekala otobüslerle servis otobüsleriyle alıp gidilirdi. Ama bırakmak istemediler evlerini, bu civarda falan oturuyorlardı. Onun için sıcak bakmadı hocalar. Ve siyasi bakımdan herhalde bazı çevreler de istemedi Mülkiye'nin üniversite olmasını.

K. C.: Kurulduğundan beri Cebeci'de olan Mülkiye'de öğrenciler daha çok halkla iç içeydi. İnek bayramı mesela bunun için düzenleniyor biraz da festival gibi. Ama günümüzde çok fazla soyutlanmış durumda. Dışarısının tellerle çevrilmiş olması, özel güvenlikle korunması ve turnikeler... Ne düşünüyorsunuz bu konuda?

B. D.: İşte tabii, yani maalesef. Biliyorsunuz bir Mülkiyeli genç de öldürüldü. O olaylar sırasında. Bu 27 Mayıs'tan birinin oğlu ateş açılarak tam şuralarda öldürüldü. O zaman serbesttik. Yani giriş her yerden mümkündü. Bunun üzerine

işte peyderpey evvela demirler kondu. Sonra en son turnike ve özel güvenliğe verildi.

K. C.: Hocam siz bir sürü hocanın da hocalığını yaptınız. Bunlar kimler?

B. D.: En başta, şu anda aklıma gelenleri söyleyeyim. İlber Ortaylı en göze çarpan...

K. C.: İlber Ortaylı'yı siz mi aldınız?

B. D.: Ben şahsen almadım. Benim zamanımda girdi. Zannediyorum Ahmet Şükrü Esmem hoca aldı. Fakat ben de onun doktorasını, doçentliğini profesörlüğünü yaptım. Çünkü bölüm başkanı bendim. İlber benim nezaretimde ama o da bir azizliğe uğradı. Şöyle ki 12 Eylül'de bir kısım öğretim üyeleri atıldılar. Bir kısmı da gençler de dediler ki siz istifa edin. İstifa ederseniz ileride dönmeniz kolay olur. Çünkü kanun diyordu ki atılanlar bir daha dönemezler. Gerçek. İptal etti bunu ama sonradan yargı. Herkes korkmuştu o zaman bir daha dönemeyiz diye.

K. C.: Siyaset bilimi kürsüsünde sizin aldığınız hocalar arasında Mete Tunçay var mıydı örneğin? Başka hangi isimleri sayabiliriz?

B. D.: Mete Tunçay var. Artun Ünsal var. Şimdi Galatasaray Üniversitesi'nde. Peynircilikte de ihtisasını yaptı. Yani çalışan iyi bir kuzumuzdur. Allah selamet versin.

K. C.: Ümit Hassan? Başka?

B. D.: Ümit Hassan da benim kürsümde idi. Sonra ayrıldı ve Kıbrıs'a gitti. İlkay Sunar var, şimdi Boğaziçi'nde. Onu da ben aldım. Ondan sonra benim aldıklarım. Alaaddin Şenel'i Yavuz Abadan, Nermin Abadan'ın delaletiyle aldım. Nermin Abadan Yavuz hocaya söyleyerek, kürsüye gitmedi ama kaynak Nermin Abadan. Dolayısıyla Yavuz Abadan, yani hepimizin hocası Yavuz Abadan. O kanaldan girdiler. Doğu Ergil'i de ben almadım, bizim kürsüden ama onu da Nermin Abadan, Yavuz Abadan ölmüştü. Kendisi siyaset hayatı kürsüsünde Doğu Ergil'i aldı. O da bildiğiniz gibi geldi. Şimdi dışarıda ne yapıyor bilmiyorum. Ara sıra televizyonda görüyorum... Ömür Sezgin'i de rahmetli Bahri Savcı...

K. C.: Bir de hocam şey denir, Bülent Hoca asistanlarını çok sıkar, çok çalıştırır. Doğru mu bu?

B. D.: Doğru değil. Umumiyetle böyle söylerler ama doğru değil. Ben şahsi işlerim için çalıştırmadım. Büyük bir kütüphane, siyaset bilimi kütüphanesi

yapmak için kitap katalogları yaptırdım. Siyaset bilimine bibliyografya diye Metin Kıratlı ve ben başlarında bulunarak yaptık ki bu faydalı bir şey. Haa, kütüphane için. Şey yaptırdım, yani çocuklara yardımcı olsun diye siyaset nedir, parti nedir, ideoloji nedir vs. bunların kartlarını çıkarttık. Bu kartları da daha sonra siyaset bilimi bibliyografyası ayırdık. Bir de çocuklara gazete kupürlerini kestiriyordum. Siyaset, siyaset bilimi, siyasi partiler, ideolojiler, partiler yardımcı filan filan diye...

K. C.: Tamam, demek ki hocam ondan şikâyet ediyorlar.

B. D.: Evet, anlatıyorum işte. Talebelere şikâyet etmeleri biraz da otoriter bir adam olduğum için...

K. C.: Ama otoriterdiniz değil mi?

B. D.: Eee, öyle işte. Yoksa yapmazlar yani. Oturun bakalım şu siyasi parti kavramına ait kitapları, İngilizce, Fransızca, Almanca koyun kartotekse. Ondan sonra ideolojiler, faşizm, komünizm, sosyalizm vs. yani bu yüzden bunları çalıştırdığım için çalıştırıyor derler. Asistanlarını çalıştıran hocalar vardı. Ve kendi kitaplarını onların çalışmalarlarıyla yazdılar. Şimdi bunların isimlerini söylemek istemem. Şahsi işlerim için değil talebeye ve genç bilim adamlarına yardımcı olsun diye bibliyografya çalışmalar yaptırdım.

K. C.: Hocam, çok konuşulan bir konu var bitirmeden onu da soralım. Emel Sayın olayı nedir? Anlatır mısınız?

B. D.: Evet, Kazganlar'da da bu uzun süre konu teşkil etti. Bizim sevgili Baskın Oran kardeşimiz, o zaman asistandı. Geldi dedi ki "hocam sizi evlendirelim". Kiminle dedim. Dedi: "Emel Sayın... Çok güzel bir hanım. Gar gazinosunda şarkı söylüyor... Biz sizden bahsettik, aman getirin hocayı göreyim dedi"...

K. C.: Yıl kaç?

B. D.: 1975 filan. Peki, dedim. Bir otomobile bindik. Gar gazinosuna gittik. Emel Hanım bir masa ayırtmış. Güzel içkiler filan konmuş. Birde fotoğrafını imzalamış verdi bana. Çok iltifatlar...

K. C.: Bir daha görüşmediniz mi hocam?

B. D.: Hayır, yani fırsat olmadı. Sonra şöyle oldu. Yani hakikaten çok güzel bir kadın. Ve üstelik sesi de güzel. Çünkü bazısı güzel olur, sesi iyi değil. Bazısının tersine sesi iyi olur öbür tarafı zayıftır. Bunun hem sesi güzel hem kendi güzel. Sarışın hanımları ben genelde severim. Yani öbürlerini de severim ama sarışınları

daha çok sevdiğimi zannediyorum. Bu arada belki bir niyette bulunabilecektim fakat Musevi adam ile evlendiğini duydum. Bir iki sene bu Museviler de Türk kızlarına pek düşkündürler hani. Bir yabancı ile evlendiğini duydum. Gerçi kısa sürmüş ama şey olmadı yani.

K. C.: O sizi tanıyor mu acaba şimdi. Unutmuş mudur?

B. D.: Vallahi bilemem. Zannetmem. Yani beni gören herkes...

K. C.: Bir daha unutmaz diyorsunuz...

B. D.: Evet, Emel Sayın hikâyesi de böyle. Ve Kazgan'lara hep girmiştir bu konu. Son zamanlarda unutuldu.

K. C.: Yok hocam unutulmadı, konuşuluyor hala... Bu arada sohbetimizin de sonuna geldik, bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ediyoruz.

Sonnot

¹ Ceviz K (2009). Bülent Daver İle Söyleşi. *Mülkiye*, Cilt XXXIII(265), 48-59.

